

Més democràcia també als ajuntaments

Article publicat al diari 'Ara' (5.02.2013)

El nostre país es troba en un procés que podríem qualificar de constituent: l'agenda política inclou canvis en la relació Catalunya-Espanya, un possible Referèndum, iniciatives de reforma Constitucional, canvis profunds del model territorial, finançament públic i fiscalitat així com una nova regulació municipal. Un procés en un context de canvi social i econòmic.

Hi ha un denominador comú en les reformes: la millora de la qualitat democràtica de l'Estat. És un procés d'aprofundiment de la democràcia l'exercici del dret a decidir, també la redefinició de les relacions entre territoris, la consecució de models de respecte i de finançament just i la definició d'un marc jurídic municipal que reconegui la contribució a la qualitat democràtica.

La primera reflexió que cal fer és que qualsevol reforma de l'Administració ha de tenir com a focus l'orientació al ciutadà i la millora dels serveis. No és adequat abordar-la des de la culpabilització i la desconfiança entre Administracions que haurien de tenir la mateixa orientació al ciutadà. Totes elles haurien de ser objecte de reforma.

La gestió de les relacions i competències dels governs de l'Estat, Generalitat i Municipals hauria de ser objecte de la política anomenada "d'Estat" o "*política amb majúscules*". Una política llunyana a aquella que vol obtenir avantatges particulars en base a la provocació i a la gestió de conflictes entre Administracions. La perillosa aproximació que es fa des del govern central de culpabilitzar a les altres Administracions dels mals endèmics de l'Estat no és la millor solució al problema.

No és un bon enfocament veure un excés d'Ajuntaments sense veure excés de Ministeris per matèries ja transferides. No és adequat veure un excés d'electes locals i no veure estructures burocratitzades i sobredimensionades. No podem analitzar els dèficits i les càrregues financeres locals i autonòmiques i no veure que la major contribució al deute i dèficit públic és la de l'Estat. No es poden trobar solucions pels ingressos públics basades en increments impositius que només actuen sobre les finances estatals però no sobre les autonòmiques o locals. Tampoc es poden restringir les decisions fiscals i financeres de CC.AA. i Ajuntaments que limiten la seva capacitat d'acció política.

El fons d'aquestes reflexions és la desconfiança entre Administracions i el no reconeixement de la legitimitat democràtica i control ciutadà existent en els tres estaments; especialment en els Ajuntaments on l'elecció dels electes locals i el seu control és el més directe per part de la ciutadania. Pensar que la tutela jeràrquica entre Administracions ofereix major control i garantia no està en sintonia amb la millora de la qualitat democràtica que situa al ciutadà com a objecte de l'acció política i com a responsable del control de càrrecs electes i les polítiques que impulsen.

En moments de canvi com l'actual la construcció del futur, l'assegurança del benestar que entre tots decidim i puguem assolir i la consecució de les nostres ambicions com a persona i com a poble han de ser l'objecte de l'acció política i objectiu de les reformes.

En aquest procés de construcció del futur les ciutats tenen un paper fonamental: en elles s'han basat històricament els models de convivència i progrés. Per refermar la importància dels Ajuntaments no hem de recórrer a tòpics com "*l'Administració Local és la més propera al ciutadà*"; entre d'altres perquè la nova societat de la informació fan esdevenir incerta aquesta frase. En canvi és necessari basar-se en l'associació del concepte "ciutat" al d'espai de llibertat i de convivència: els municipis són espais pel creixement individual i social i catalitzadors de la identitat del país. Han de tenir el seu reconeixement en l'ordenament jurídic; un ordenament que –juntament al marc constitucional i el model territorial- cal revisar en un moment de democràcia consolidada, de societat en canvi i d'estat del benestar en crisi.

L'ordenament jurídic local requereix d'un canvi i és necessari el compromís del Congrés i Parlament perquè representi una contribució a la qualitat democràtica i a la reforma de l'Estat. El nou marc local no s'ha de basar ni en la culpabilització ni en el paternalisme curt de mires de l'administració "*més propera*". Cal veure els municipis com a part de la recuperació i creixement econòmic i social. Cal que tinguin àmplies competències en matèria educativa, social, promoció econòmica, finançament i ocupació. Cal veure el món local no només com un ens proper sinó eficaç, vertebrador del territori i al servei de la ciutadania. Cal veure'l com un ens democràtic, elegit i controlat directament per la ciutadania.

Àngel Ros, alcalde de Lleida i diputat al Parlament de Catalunya